

זה זמן רב חשים רבים כי שיבתנו לארץ ישראל והקמת מדינת ישראל חייבות לקבל ביטוי מוחשי בחיינו הרוחניים. עלינו להכיר טובה לה' על כל הטוב שגמלנו, אפילו בתקופות שבהן חרדים אנו לעתידנו בגלל ירידות במצבנו הכללי. מתוך כך נולד עמוד זה, הנועד לשימוש בליל הסדר, בשעה שאנו מודים לה' על הטוב שגמלנו: "על אחת כמה וכמה, טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו".

ההוספה בנויה בסגנון של הדרשות על הפסוקים הקודמים בפרשת "ארמי אובד אבי", דהיינו סגנון מעורב של - "כמו שנאמר ...", "יכול ...", "רבי פלוני אומר...". סגנון זה משקף את ריבוי המקורות, ובכך מתקיים "כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח".

יתכן שהמשנה, שקבעה "מתחיל בגנות ומסיים בשבח", אכן התכוונה לקריאת הפרשה ודרישתה כולה, כולל הפסוק החמישי, שכן הניגוד בין ההתחלה הקשה ובין הסוף הטוב מגביר את השמחה ואת ההודיה לה' בהלל, המתאימות לליל זכירת יציאת מצרים.

טרם זכינו לבנין בית הבחירה, ועדיין צובטת קריאת הפסוק החמישי את הלב. ברם אנו מקווים כי בזכות הכרת הטוב על הקיים - "ויתן לנו את הארץ הזאת", ובזכות העלאת זכר המקדש על לבנו, נזכה בקרוב שרוב עם ישראל יחיה בארץ ישראל, ושייבנה בית המקדש, במהרה ובימינו, אמן!

חג כשר ושמח!

הרב דוד מישלוב

המעונין לקבל דף זה בצורת קובץ מחשב (PDF), להדפסת עותקים נוספים לשימוש בליל הסדר, ישלח דוא"ל עד לליל בדיקת חמץ לכתובת: djm765@gmail.com.
יש לכתוב בשורת הנושא את המלה: haggada

הרב ד"ר דוד מישלוב, מרצה ומחבר, עורך ומתרגם; מושב חמד - 03-9607156

עדינה מישלוב, פסיכותרפיה, יעוץ אישי וזוגי; בני ברק ומושב חמד - 050-7896389

השקמה להגדה והודיה על שזכינו לחיות בארצנו

להוספה בסיפור יציאת מצרים בליל הסדר

"ודורש מ-'ארמי אובד אבי' עד שיגמור כל הפרשה כולה"

(משנה פסחים י, ד; רמב"ם הלכות חמץ ומצה ז, ד)

"וכל המוסיף ומאריך בדרש פרשה זו - הרי זה משובח"

(רמב"ם שם)

פרשת "ארמי אובד אבי" (דברים כו, ה-ט) היא פרשת "מקרא ביכורים", הפותחת ב"ארמי אובד אבי, וירד מצרימה", ומסתיימת ב"ויביאנו אל המקום הזה, ויתן לנו את הארץ הזאת, ארץ זבת חלב ודבש". הפרשה מסכמת בחמישה פסוקים את סיפור גלות מצרים והגאולה ממנה. לכן היא נבחרה להיות חוט השדרה של סיפור יציאת מצרים בהגדה. אנו אומרים את ארבעת הפסוקים הראשונים - קטע קטע, ודורשים עליהם עד "ובאותות ובמופתים". את הפסוק החמישי נמנענו מלומר בגלות, כי איזכור המקדש וארץ ישראל היה כואב מדי.

היום אנו זוכים לחיות בארץ ישראל, ב"ה. לכן משפחתנו משלימה את הפרשה עם "ויביאנו אל המקום הזה ... ודרשות עליו. הוספת פסוק זה מתאימה לפיוט ההודיה שכולנו אומרים אחר כך, "כמה מעלות טובות למקום עלינו", שכן הפיוט מסתיים בהודיה לה' על ש"הכניסנו לארץ ישראל ובנה לנו את בית הבחירה".

אנו מציעים השלמה זו לציבור הרחב.

וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ.

(דברים כו ט)

וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה - זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר:

"לְהִיּוֹת עֵינֶיךָ פְּתוּחַת אֶל הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וַיּוֹם, אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ 'יְהִי שְׁמִי שָׁם', לִשְׁמֹעַ אֶל הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עִבְדְּךָ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה; וְשָׁמַעְתָּ אֶל תַּחֲנֻנַת עִבְדְּךָ, וְעָמַד יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה, וְאַתָּה תִּשְׁמַע, אֶל מְקוֹם שִׁבְתְּךָ, אֶל הַשָּׁמַיִם, וְשָׁמַעְתָּ, וְסַלַּחְתָּ."

(תפילת שלמה בחנוכת המקדש, מלכים א ח, כט - ל)

דָּבָר אַחֵר: וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה -

אַתָּה מוֹצֵא בַּעֲקֵב שְׂרָאָה אוֹתוֹ בְּנוֹי, וְרָאָה אוֹתוֹ חֶרֶב, וְרָאָה אוֹתוֹ בְּנוֹי, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּירָא וַיֹּאמֶר: מַה נִּרְאָה הַמָּקוֹם הַזֶּה" - הֲרִי בְּנוֹי,

"אֵין זֶה" - הֲרִי חֶרֶב,

"כִּי אִם בֵּית אֱ-לֹהִים*, וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם" -

הֲרִי בְּנוֹי וּמִשׁוֹכְלָל לְעֵתִיד לְבָא.

(ספרי דברים פיקא שנב על בראשית כח, יז)

דָּבָר אַחֵר: וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה - יְכוֹל זֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל?

כִּשְׁהוּא אוֹמֵר: "וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת" - הֲרִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲמַנְרָה!

וּמָה תִּלְמוּד לומר "וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה" ?

בְּשִׁכְר בִּיאָתָנוּ "אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה", נָתַן לָנוּ "אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת".

(שם פיקא שא)

וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת - מִלְּמַד שְׁחַפֵּץ בְּנוֹ ה'*, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר:
"אִם חַפֵּץ בְּנוֹ ה'*, וְהֵבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת וּנְתַנָּה לָנוּ;
אֶרֶץ אֲשֶׁר הִיא זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ."

(במדבר יד, ח)

דָּבָר אַחֵר: וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת -

יְכוֹל הִיא הַפְּסוּלַת שֶׁל שְׂאֵר אֲרָצוֹת!

תִּלְמוּד לומר "אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ" - אֶרֶץ שִׁפְרוּתִיהָ שְׁמַיִם כְּחֶלֶב וּמִתּוֹקִים כְּדָבָשׁ, לְלַמֶּדֶךָ שְׂאֵרְךָ יִשְׂרָאֵל גְּבוּהָהּ וּמִתּוֹקָהּ וּמְשִׁיבַת מְכַל הָאֲרָצוֹת.

(ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תא)

אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ -

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: "חֶלֶב" - זֶה חֶלֶב הַפִּירוּת, "דְּבָשׁ" - זֶה דְּבַשׁ תְּמָרִים.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: "חֶלֶב" - זֶה חֶלֶב וְדָאִי, "דְּבָשׁ" - זֶה דְּבַשׁ הִיעָרוֹת.

(מכילתא דרשב"י יג, ה)

פַּעַם אַחַת נִכְנַס רַבִּי לְבְנֵי בְּרַק, וּמִצָּא שָׁם אֶשְׁכוֹל רוֹבֵץ כְּעֵגֶל בֵּן שְׁלֹשׁ שָׁנִים.
פַּעַם אַחַת הִלָּךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְסַכְנִיּוֹ, וּמִצָּא עֵז רְבוּצָה תַּחַת הַתְּאֵנָה, וְחָלַב שׁוֹתֵת מִמֶּנָּה, וּדְבָשׁ יוֹצֵא מִן הַתְּאֵנָה וּמִתְעַרְבֵּין זֶה בְּזֶה.

(מדרש תנאים לדברים כו, ט)

דָּבָר אַחֵר: אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ -

אֵין עִם יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרַךְ אֶלָּא בְּאֶרֶץ הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר:

"הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קְדֹשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל
וְאֵת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ, כִּי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ - אֶרֶץ
זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ."

(דברים כו, ט)

"אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתִּיךָ" - הַכֹּל בְּזְכוּת אָבוֹתֶיךָ.

(מכילתא דרשב"י יג, ה)